

УДК 332.36

Макєєв Д. О., аспірант спеціальності 073 «Менеджмент»**Науковий керівник: Кошкалда І.В., д.е.н., професор, завідувач кафедри управління земельними ресурсами та кадастру***(Державний біотехнологічний університет), м. Харків, Україна)*

ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ПЛАНУВАННЯ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ЯК СКЛADOVA УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ ГРОМАДИ

Територіальне планування має велике значення для сталого розвитку сільських територій, так як допомагає вирішувати проблеми забруднення навколишнього середовища, забезпечує використання землі для сільськогосподарських потреб, а також для розміщення промислових об'єктів та житлової забудови, тощо. Крім того, територіальне планування сприяє збереженню природних та культурних ресурсів, що є важливим для збереження ідентичності та традицій сільських громад. Планування є ключовою складовою системи управління, і направлене на прийняття важливих рішень органами влади з урахуванням обґрунтованих підходів щодо досягнення своєї місії, реалізації функцій, цілей та завдань[1].

В основі раціонального територіального планування лежить аналіз земельних ресурсів та врахування потреб різних громад. Головні принципи такого планування - це сталість та гнучкість. Сталість полягає у збереженні основних принципів розвитку, в той час як гнучкість дозволяє адаптувати плани до змінних умов та потреб громади.

Територіальне планування сільських територій громади – це процес встановлення та виконання дій щодо раціонального використання земельних ресурсів, враховуючи їх оптимальний розподіл, шляхом прийняття рішень і відображення планових заходів у землевпорядній та містобудівній документації, а також здійснення контролю за їх виконанням.

Методи територіального планування включають в себе використання географічних інформаційних систем (ГІС), стратегічне планування, консультації громади та аналіз впливу на довкілля. Застосування цих методів дозволяє створити комплексні та ефективні плани розвитку сільських територій, які враховують потреби всіх зацікавлених сторін[2]. Розвиток та впровадження ефективних стратегій територіального планування може призвести до позитивних результатів, таких як збереження природних ресурсів, підвищення якості життя мешканців громад та стимулювання економічного зростання. Інвестування у розвиток та впровадження територіальних планів стане важливим кроком для забезпечення сталого майбутнього сільських громад.

Чинне законодавство України, а саме закони «Про землеустрій»[3] та «Про регулювання містобудівної діяльності»[4], для кожної адміністративно-територіальної одиниці встановлює наявність планувальних документів, які передбачають ефективне та раціональне використання територій на перспективу. Проте насправді абсолютна більшість адміністративно-територіальних одиниць немає актуалізованої містобудівної та землевпорядної документації.

Органи місцевого самоврядування розуміють, що безсистемне і безгосподарне використання земельних ділянок не формує збільшення надходжень до бюджетів місцевих громад, і сподіватись на серйозні зовнішні інвестиції без наявності планувальної документації стає марною справою.

В умовах децентралізації влади планування розвитку територій ОТГ повинно включати наступні етапи:

- встановлення меж адміністративно-територіальних одиниць;
- проведення інвентаризації земель ОТГ;

- розробка містобудівної та землевпорядної документації;
- дотримання авторського нагляду за виконанням передбачених заходів.

Крім того, важливою є підтримка з боку держави та місцевих органів влади. Забезпечення фінансової підтримки для розвитку та впровадження територіальних планів, а також створення сприятливого законодавчого середовища, що сприяє здійсненню планування, може значно полегшити процес і забезпечити його успішність.

Для досягнення сталого розвитку сільських територій через територіальне планування необхідне партнерство між громадою, бізнесом, науково-дослідними установами та громадськими організаціями. Тільки шляхом спільних зусиль можна забезпечити збалансований розвиток, який враховує інтереси всіх зацікавлених сторін і сприяє збереженню природних ресурсів та підвищенню якості життя мешканців. Шляхом розробки та впровадження комплексних територіальних планів, що враховують потреби та інтереси всіх зацікавлених сторін, можна забезпечити стале та збалансоване використання землі для досягнення соціального, економічного та екологічного розвитку сільських громад [2].

Закріплення результатів територіального планування та їх впровадження в життя вимагає системного моніторингу та оцінки. Більшість сільських громад мають обмежені ресурси, тому важливо здійснювати ефективний моніторинг та оцінку впровадження територіальних планів. Додатково, системний моніторинг та оцінка дозволяють виявляти нові можливості та виклики, які можуть виникнути протягом процесу впровадження територіальних планів.

Також актуальним є залучення громади та зацікавлених стейкхолдерів до оцінки впровадження таких планів. Їхні відгуки та спостереження щодо результатів планування допомагають отримати об'єктивну оцінку ефективності заходів та виявити потреби спільноти. Оцінка впливу запланованих заходів на якість життя мешканців, стан довкілля та збереження природних ресурсів дозволяє визначити ступінь сталості та екологічної відповідальності реалізованих проєктів.

Таким чином, системний моніторинг та оцінка впровадження територіальних планів є необхідним етапом у забезпеченні успішного розвитку громад. Цей процес дозволяє виявляти та усувати проблеми, залучати громаду до управління власним розвитком та забезпечувати сталість та ефективність стратегій розвитку.

Отже, управління земельними ресурсами територіальних громад потребує оцінки, моніторингу, аналізу та перспективного планування, що дасть змогу досягти рівноваги територіальної системи, збалансування її соціально-економічного розвитку. Шляхом спільних зусиль та використання сучасних методів та технологій можна досягти раціонального використання земельних ресурсів та покращення якості життя мешканців сільських територій.

Список використаних джерел:

1. Голош, Н. К. (2023). Управління земельними ресурсами як гарантія розвитку територіальних громад. Ефективність державного управління, (70/71), 29–34. <https://doi.org/10.36930/507004>
2. Gavkalova N. Peculiarities of decentralization of public governance in the conditions of democratic transformation in Ukraine / N. Gavkalova, A. Zilinska, V. Kurdiukova // Public Administration and Law Review. – 2021. – Issue 4 (8). – P. 28-36.
3. Про землеустрій : Закон України від 22.05.2003 № 858-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 36. – Ст. 282.
4. Регулювання містобудівної діяльності : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3038-17> – 19.08.2017. – Загол. з екрана.